

HELCOM-suositus 19/1

HELCOM - SUOSITUS 19/1

Hyväksytty 26. maaliskuuta 1998,
perustuen Helsingin sopimuksen
artiklaan 13, pykälään b)

MERIHIEKAN OTTAMINEN ITÄMEREN ALUEELLA

KOMISSIO, OTTAEN HUOMIOON...

KOMISSIO SUOSITTELEE Helsingin sopimuksen sopimuspuolten hallituksille, että ne

- a) suorittaisivat kaiken merihiekan ottamisen oheisten ohjeiden (Liite 1) mukaisesti;
- b) suorittaisivat "ympäristövaikutusten arvioinnin" ennen ottoluvan myöntämistä;
- c) myöntäisivät ottolupia "herkille alueille" ainoastaan oheisissa ohjeissa (Liite 1) määriteltyjen rajoitusten mukaisesti;
- d) toimisivat niin, että "ottokäytäntö" aiheuttaisi mahdollisimman vähäisiä vaikutuksia ympäristölle ja sallisi meren ja rannikon ekosysteemien palautumisen;
- e) toteuttaisivat "ympäristöseurannan" osana kaikkea merihiekan ottamista,

SUOSITTELEE EDELLEEN, että sopimuspuolet raportoisivat komissiolle joka kolmas vuosi 1999 alkaen käyttäen oheista raportointilomaketta (Liite 2).

Liite 1

OHJEITA MERIHIEKAN OTTAMISESTAMääritelmiä

- Merihiekan ottamisella tarkoitetaan hiekan, soran, kivien sekä muiden meren pohjan kerrostumien ottamista esimerkiksi rakentamiseen, hiekkarantojen täydentämiseksi, jättemaan täyttöön tai teollisuuden raaka-aineeksi.
- Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) tulee tämän suosituksen puitteissa kattaa ainakin näissä ohjeissa kohdissa A.1. a-i määritellyt seikat. Tämä ympäristövaikutusten arviointi voidaan toteuttaa minkä tahansa ottolupamenettelyn yhteydessä tai perustuen ympäristövaikutusten arvioinnista annettuun lakiin.

Yleistä

Kansallisten viranomaisten päätöksien merihiekan koekaivaus- ja ottoluvista tulee perustua riittävään tutkimukseen sekä arviointiin luonnonoloista, ekologisista seurauksista ja mahdollisista muulle meren oikeutetulle käytölle aiheutuvista seurauksista.

A. Ympäristövaikutusten arviointi

(1) Ympäristövaikutusten arvioinnin tulee olla pakollinen osa ottolupamenettelyä. Siinä tulee huomioida

- a) otettavan merihiekan määrä ja laatu;
- b) kasauman koostumus (rakeiden koon rakenne, orgaaninen sisältö, haitallisten aineiden aiheuttama saastuminen jne.);
- c) ottomenetelmä;
- d) pohjan kasviston ja eläimistön lajikoostumus ja runsaus ottopaikalla sekä muilla mahdollisilla ottoprosessin vaikutusalueilla;
- e) merihiekan oton merkitys kaloille, merinisäkkäille ja merilinnuille (kutu, lisääntyminen, vaellus, ruokailu, lepo);
- f) vesipatsaan ja sedimenttien kemiallisten ja fysikaalisten ominaisuuksien mahdollinen muuttuminen (sameuden lisääntyminen, ravinteiden vapautuminen, haitalliset aineet, happea kuluttavat yhdisteet);
- g) ottopaikan hydrologinen tilanne (aallot, virtaukset, suolaisuus, veden lämpötila, kynnykset ja muut hydrologisiin prosesseihin vaikuttavat rakenteet jne.), mukaan lukien sen merkitys sameuden leviämisen, lietteen sedimentaatiolle ja veden vaihdolle;
- h) seurannan kestoaika ja seurattavat parametrit merihiekan ottamisen aikana ja sen päätyttyä;
- i) muulle oikeutetulle käytölle, kuten kalastukselle, rannikon puolustukselle, virkistykselle ja turismille aiheutuvat häiriöt tai mahdolliset haitat vedenalaisille arkeologisille kohteille.

(2) Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee myös huomioida esim. sameuden leviämisen ja partikkelien sedimentoitumisen aiheuttamia vaikutuksia meren pohjalle ja vesipatsaalle niin ottopaikalla kuin sen ympäristössäkin. Siinä tulee myös huomioida poistettujen materiaalien kuljetuksen mahdollisesti aiheuttamia vaikutuksia.

(3) Ne ympäristövaikutusten arvioinnin tulokset, jotka ovat muodostaneet perustan ottoluvan myöntämiselle, tulisi saattaa tieteellisesti arvioitaviksi.

B. Herkät alueet

(1) Lupaa merihiekan ottamiselle ei tule myöntää:

- a) luonnonsuojelualueille;
- b) kansallispuistoihin;
- c) alueille, jotka aiotaan liittää tai joita on ehdotettu liitettäväksi Natura 2000 -ohjelmaan Euroopan unionin elinympäristö- ja lintudirektiivin (92/43/EEC ja 79/409/EEC) mukaisesti, paitsi siinä tapauksessa, kun noudatetaan elinympäristödirektiivin 6 artiklan menettelyä.

(2) Merihiekan ottolupia muille herkille alueille voidaan myöntää vain siinä tapauksessa, että läpikotainen YVA kattaa ainakin näiden ohjeiden kohdan A, edellyttäen, että hiekan ottaminen ei todennäköisesti aiheuta merkittäviä negatiivisia ekologisia vaikutuksia tai johda alueen turmeltumiseen. Tällaisia alueita ovat:

- a) Itämeren suojelualueet (BSPA) HELCOM:in suosituksen 15/5 mukaisesti;
- b) Ramsar-alueet;
- c) alueet, joilla elää pitkäikäisten uhanalaisten selkärangattomien lajien yhteisöjä (esim. *Arctica islandica*, *Astarte sp.*, *Macoma calcarea* -simpukat);
- d) tärkeät kalojen kutualueet;
- e) muuttavien tai talvehtivien vesilintujen tärkeät ruokailualueet kansainvälistä merkitystä omaavilla lepo- ja talvehtimisalueilla;
- f) laajat vesikasvien tiheästi peittämät alueet (erityisesti sellaiset lajit kuten *Fucus*, *Zostera*, *Furcellaria*);
- g) vedenalaiset siirtolohkarekentät karkeiden sorakerrostumien päällä, silloin kun ne edustavat harvinaista tai ekologisesti erityisen herkkää elinympäristöä;
- h) pysyvät kylmän veden kumpuamisalueet, jotka tarjoavat ekologisia lokeroita erikoistuneille uhanalaisille pohjaeliöille;
- i) vedenalaiset kynnykset, joilla on merkitystä veden vaihtumiselle;
- j) rannikon läheiset merialueet, joilla on merkitystä rannikon sedimenttien kulkeutumiselle tai jotka suojaavat rantaviivaa (esim. hiekkatörmät, niemenkärjet ja hiekkasärkät).

C. Ottokäytäntö

(1) Merihiekan ottamisen ja poistetun materiaalin kuljettamisen aiheuttamien ekologisten vaikutusten saattamiseksi mahdollisimman vähäisiksi tulee ryhtyä kaikkiin tarkoituksen mukaisiin toimiin. Näitä ovat:

- a) asianmukaisen ottomenetelmän valitseminen, mikä takaa mahdollisimman vähäiset negatiiviset vaikutukset merelliselle ympäristölle;
- b) "parhaan käytettävissä olevan tekniikan" (BAT) ja "ympäristön kannalta parhaan käytännön" (BEP) käyttäminen;
- c) ottoprosessin optimoiminen erityisesti sameuden leviämisen vähentämiseksi.

(2) Vaikutusalueen erityisherkkyyks eri vuodenaikoina tulee ottaa huomioon (esim. lintujen muutto, kalojen vaellus, merieliöiden lisääntymisajankohdat).

(3) Meren eliöyhteisöjen toipumista ottoprosessin päättymisen jälkeen tulee helpottaa sopivilla varotoimilla. Tulee varmistaa, että alkuperäinen pintasedimenttILAATU säilyy pohjalla riittävän paksuna, jotta lähes samat alueella ennen merihiekan oton aloittamista eläneet pohjaeliöyhteisöt pystyvät asettumaan sinne uudelleen.

D. Ympäristöseuranta

Seurannan tulee olla osa kaikkia ottotoimia. Ruoppausaluksissa tulee olla valvontajärjestelmät otetun merihiekan sijainnin ja määrän tallentamiseksi. Vuotojen seuranta tulee toteuttaa huomioiden seuraavat parametrit:

- a) vuodon määrä ja koostumus;
- b) suspensiohiukkasten leviäminen;
- c) sedimentaatiomalli;
- d) biologiset parametrit (plankton, kalat, merilinnut jne.) tarpeen mukaan.

Hapen ja ravinteiden määrän seuranta "vuotovedessä", ottopaikan vesipatsaassa ja samentuneessa vedessä voi olla tarpeen riippuen otetusta aineksestä; jos sedimentti sisältää haitallisia aineita, joiden vapautuminen on oletettavaa, tulee myös nämä parametrit huomioida seurannassa. Ottamisen päätyttyä tulee pohjayhteisöjen toipumista tarkkailla kuten YVA:ssa on määritelty. Seurantatulokset tulisi saattaa tieteellisesti arvioitaviksi.

Liite 2

HELCOM - SUOSITUKSEN 19/1 RAPORTOINTILOMAKE KOSKIEN MERIHIEKAN OTTAMISTA ITÄMEREN ALUEELLA

Olkaa hyvä ja täyttäkää pyydetyt tiedot kaikilta 10 ha ylittäviltä ottopaikoilta tai paikoilta, joista otetaan vuosittain yli 10 000 m³.

Numero

Sijainti ¹⁾

Luvan myöntämisvuosi

Materiaalin laatu

Oton tarkoitus ²⁾

Raportointikauden aikana otettavan aineksen määrä vuodessa (m³)

YVA (kyllä/ei)

Ympäristön seuranta oton aikana ja/tai jälkeen (kyllä/ei)

¹⁾ merkitkää karttaan, olkaa hyvä

²⁾ esim. täyttöaineeksi, hiekkarantojen täydentämiseksi, rannikon suojaamiseksi, teollisuuden raaka-aineeksi, muuhun käyttöön